DRŽAVNO TOŽILSTVO v LJUBLJANI
Došlo 3. IX. 1931

Poštnina plačana v gotovini | LETO LIX | V Ljubljani, v četrtek 3. septembra 1931 | ŠTEV. 198 a | Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Zlati magnet

Z zlatom obloženi osel prekorači tudi najvišje obzidje. Postavi namesto osla bistrega francoskega diplomata s stoletno tradicijo in prirojenim političnim instinktom, pa boš razumel, zakaj pada pred Francijo trdnjava za trdnjavo, Nemčija, Avstrija, Madjarska, Anglija, zakaj se je pričelo rušiti tudi visoko obzidje, ki so ga postavili Rusi ob Visli, da se zaprejo od buržuazijskega zapada.

Kmalu po stabilizaciji francoskega franka, ki jo je izvedel, ne meneč se za velike žrtve francoskega ljudstva, neupogljivi Poincare, mož, kakršnega pogreša Velika Britanija v času velike gospodarske stiske, se je pričelo stekati v Francijo zlato iz vsega sveta. Na koncu l. 1927 se je cenila zlata rezerva Združ. držav na 108 milijard francoskih frankov, rezerva Nemčije na 12, Anglije na 18 in Francije na 19.8 milijard francoskih frankov; med tem, ko je na koncu leta 1930 ostala zlata rezerva v vseh drugih državah na isti višini, se je francoska dvignila na 54 milijard franc. frankov. Do konca julija t. l. je Francoska banka dvignila svoj zlati zaklad na 58.4 milijarde, samo v teku julija je zlato porastlo za 2.4 milijarde in v teku dveh tednov (od 24. julija do 7. avgusta) se je zaloga deviz, ki je enakovredna zlatu, dvignila za 1.1 milijarde, to je od 25.5 na 26.6 milijarde.

Svetovno gospodarstvo je razrvano in hudi socialni in politični prevrati grozijo državam. Zato so pričeli Francozi spravljati svoj denar iz inozemstva domov. Danes se v svojem zlatu kar dušijo in živijo v dobi nadprodukcije kapitalov, kakor se n. pr. druge države borijo z nadprodukcijo žita; zlato, denar je kapital, toda, ako leži v blagajni, je mrtev. Iz drugih držav, kjer imamo n. pr. bogate naravne zaklade, vodne slapove, rodovitno zemljo in rudnike, ki radi pomanjkanja denarja ostajajo pod zemljo, ali kjer se zopet radi zavoženega gospodarstva rušijo najsolidnejša denarna in industrijska podjetja kličejo na pomoč, nam uhajajo zavidljivi pogledi v podzemeljske zakladnice Francoske banke. Ta zlati magnet učinkuje z neznansko silo in je že privlekel v svoje območje tudi najhujše nasprotnike Francije in njene zunanje politike, od Nemcev, Avstrijcev, Angležev do ruskih boljševikov.

Francozi tiščijo nogavico s cekini. Če kaj dajo iz nje, si to pustijo plačati z visokimi obrestmi — če n. pr. v Franciji lahko vnovčiš menico z 1½% diskontom, stane zadnje angleško posojilo s stroški vred 7½% — in tudi s koncesijami politične narave. Dam ti, ako daš! Tega Francozom nihče ne more šteti v zlo, saj je posojevanje denarja vselej zvezano z rizikom — sovjetska revolucija je pobrala milijarde francoskega denarja in je Francozom v trajen opomin — in Francija je dolžna zmanjšati na minimum riziko svojih državljanov, ki posojajo tujcem svoje prihranke, sad trdega dela. Povsem upravičeno postavljajo tudi politične pogoje; nikdo pač ne bo posodil denarja zato, da bi mu ta s prav tem denarjem pripravljal zasedo. Če zahteva Francija jamstva zunanje- in notranjepolitičnega značaja in skuša spraviti politiko svojih sosedov v sklad s svojo, dela to v smislu svojih demokratičnih tradicij, da zagotovi državam na znotraj in na zunaj mir, ki je prvi predpogoj vsakega, posebno gospodarskega napredka.

Zato je pot v Pariz za vsakogar več ali manj pot v Canosso, čeprav pelje včasih, kakor sedaj Avstrijo, skozi Ženevo ,ali so jo diplomati kakor Angliji posejali z rožicami diplomatske tajnosti. G. Norman Montague, guverner Angleške banke, je nedavno rešil Avstrijo finančnega poloma s posojilom 150 milijonov šilingov. Za kulisami je seveda stal zunanji minister Henderson, ki je hotel rešiti Avstrijo francoskega objema. Angleška banka je te dni odpovedala ta kredit — Bog ve, ali ni to eden izmed političnih pogojev, ki jih je stavila Francija za 5-milijardno posojilo Angliji? — in Schober se danes na vse kriplje poganja v Ženevi, da bi Avstriji izposloval novo posojilo. Francozi so ga postavili pred izbiro: ali finančni bankerot ali preklic Anschlussa.

Nemčija je iskala pomoč pri Anglosaksih, g. Norman Montague se je odpravil k Hooverju, da mu podtakne načrt o moratoriju nemških reparacij, toda v Pariz je moral priti sam Stimson, ameriški zunanji minister, da pripravi Francijo na moratorij; pogajanja so bila tako trda, da so močno omajala prestiž Amerike in pozicije Hooverja v lastni državi. MacDonald je v naglici sklical konferenco državnikov v London. Ta se je razbila radi francoskega odpora in na podaljšanje kratkoročnih kreditov Nemčiji, na katerih sloni danes dobršen del nemškega gospodarstva, so v smislu baselskih sklepov že pristale vse inozemske banke, razen francoskih. Angleški krediti Nemčiji znašajo 23% vseh inozemskih kreditov, to je 50 milijonov funtov. Anglija bi bila morala že davno te kredite odpovedati, da nista priskočili na pomoč Angleški banki Francoska banka in ameriška Federalna rezervna banka s posojilom 50 milijonov funtov in zdaj z enoletnim kreditom 400 milijonov dolarjev. Kaj bo iz Nemčije, ko zapadejo šestmesečni kratkoročni krediti in ako bo Anglija prisiljena, odpovedati teh 50 milijonov, kakor je to storila glede Avstrije? Tedaj bo treba trkati zopet v Parizu in pustiti ob strani Anschluss in revizijo vzhodnih meja.

Klonil je tudi ponosni Anglež, ki ga niti Napoleon s svojimi strumnimi legijami ni mogel ukloniti, pač pa je postal celo angleški jetnik, klonil je sicer pred frankom, toda pred francoskim frankom. Francozi so v teku tega leta spravili iz Anglije okoli 4 milijarde frankov od svojih naložb; to dviganje se je pričelo kakor na ukaz, ko se je pojavila kriza v Nemčiji in se je MacDonaldova vlada bolj odkrito zavzela za črtanje nemških reparacij ter poostrila protifrancoski kurz. Največje ponižanje, ki ga je mogel doživeti angleški funt, je bilo, da ga je reševala Francoska banka z nakupovanjem angleških deviz. Velikega francosko-ameriškega posojila ni prejela delavska vlada ne samo radi tega, ker kapitalisti neradi dajejo denar socialističnim vladam, temveč tudi radi svoje protifrancoske politike.

Na jeklena vrata Francoske banke trkajo danes že Sovjeti in Mussolini je v zadnjem času pričel zopet rožljati s sabljo, ker se francoski ministri niso odzvali njegovemu vabilu v Rim. Gospodarska stiska dozoreva v Italiji radi slabe letine naglo in Francozi lahko še malo počakajo, da jim tudi to jabolko pade v roke.

Učinki francoskega zlata so čudoviti. Za nas je dobro, da imajo to zlato v rokah prav Francozi, saj je Francija v resnici edina zaščitnica slovanskih držav; za realnega politika je velike važnosti tudi okolnost, da Franciji nalagajo takšno politiko njeni resnični interesi.

Rekonstrukcija vlade

Dr. A. Kramer - gradbeni minister — Ivan Pucelj - brez portfelja

Prisega novih ministrov

Belgrad, 2. septembra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja z dne 2. septembra 1931 so postavljeni:

za ministre brez portfelja: Kosta Timotijević, bivši minister; dr. Ivan Paleček, bivši minister; Andra Stanić, bivši minister; Ivan Pucelj, bivši minister; Pavao Matica, župnik iz Bednje in dr. Avdo Hasan-Begović, državni svetnik. Dr. Albert Kramer, pooblaščeni minister v Pragi, je imenovan za gradbenega ministra in dr. Dragotin Kojić, bivši min. za pravosodnega ministra.

Vsi novi ministri razen gg. Andre Stanića, Ivana Puclja in dr. Ivana Palečka, ki so odsotni, so danes ob 16.30 prisegli pred predsednikom kraljevske vlade generalom **Petrom Živkovićem.**

Sprava med Vatikanom in Italijo

Katoliška akcija se podredi školom - Odpovedati se mora socialnemu delokrogu

Rim, 2. sept. tg. **Danes opoldne je bilo objavljeno besedilo dogovora med Vatikanom in italijansko vlado v konfliktu radi mladinskih zvez Katoliške akcije. Dogovor določa, da ima Katoliška akcija v Italiji školijski značaj in da je direktno podrejena školom, ki bodo imenovali voditelje teh organizacij. Za voditelje smejo biti samo taki ljudje, ki niso pripadali strankam, nasprotnim režimu. Katoliška akcija se ne bo bavila s politiko in tudi ne bo v svojih zunanjih organizacijah porabljala metod, ki so tradicionalne pri političnih strankah. Zastava njenih organizacij mora biti trikolora. Katoliška akcija dalje tudi ne bo smela ustanavljati poklicnih zvez in rokodelskih sindikatov. Do sedaj obstoječe notranje poklicne sekcije bodo smele služiti samo za duhovne in verske namene. Mladinske zveze bodo smele imeti članske izkaznice in podeljevati svojim članom posebne znake. Lokalne zveze se ne bodo smele udejstvovati sportno in bodo tudi morale svoje zabave omejiti samo na vzgojne in verske naloge.**

Francozi zahtevajo odpoved Anschlussa

Ženeva, 2. sept. tg. Danes popoldne so se sestali na konferenco nemški zunanji minister Curtius, francoski delegat Francois Poncet, podkancler dr. Schober in ravnatelj avstrijskega zunanjega ministrstva Hornbostel. **Boj za izjavo, ki bi jo imel oddati podkancler dr. Schober jutri v evropski komisiji pri razpravi o načrtih za carinske unije, je zelo hud, ker zahtevajo francoski delegati, da poda dr. Schober odločno izjavo, da se končnoveljavno odreka načrtu nemško-avstrijske carinske unije, kar bo v Avstriji imelo za posledico Schobrov odstop.** Francosko zahtevo utemeljujejo s tem, da se more samo na ta način obnoviti mednarodno zaupanje za obnovo evropskega gospodarstva in finančnih razmer. Čuje se, da je francoski delegat izjavil, da je vsa zadnja poostritev krize v veliki meri samo posledica omajanja zaupanja radi nemško-avstrijskih posebnih dogovorov, ki niso samo Franciji in njenim zaveznicam, temveč skoro na vsem svetu, razen Nemčije in Avstrije, povzročili največjo bojazen.

Ženeva, 2. sept. tg. Navzlic dosedanjim vestem ni pričakovati, da bi Nemčija in Avstrija podali svoje izjave o carinski uniji pred razglasitvijo haaške razsodbe. Razsodba se bo najbrže razglasila v Haagu v soboto zjutraj, dopoldne bo znana v Ženevi, nakar je pričakovati popoldne izjave Nemčije in Avstrije v evropski komisiji, potem pa bo zvečer na Svetu Društva narodov vprašanje končnoveljavno razrešeno. Obisk francoskih ministrov v Berlinu se bo najbrže vršil definitivno 26. in 27. septembra.

Novodobni sodniki

Ženeva, 2. sept. tg. Haaško razsodišče bo razposlalo razsodbo v vprašanju nemško-avstrijske carinske unije v petek v 200 izvodih za Svet Društva narodov in za njegove delegacije potom letal, nadaljnjih 700 izvodov pa bo razposlalo raznim listom potom navadne pošte.

MacDonald se odločno brani

Svarilo delavski stranki

London, 2 septembra. AA. Danes so objavili odgovor min. preds. MacDonalda na resolucijo delavske stranke v Seaham, ki ga poziva, naj odstopi. V pismu pravi Macdonald med drugim:

»Obžalujem zelo, da je vaš izvršni odbor, ne da bi poznal dejstva, sprejel resolucijo, ki ste mi jo sporočili. Naj je nesporazumljenje še tako veliko, vendar morajo najbolj površni opazovalci, ki morda menijo, da so se moji tovariši oddaljili od svojih načel, priznati, da so storili vse, da ohranijo življenjski standard brezposelnih na čim višjem nivoju.

Če razpravljate o teh stvareh v razmerah brez panike in poloma, se imate zahvaliti zato edinole meni in mojim tovarišem, ki so s svojo akcijo storili vse, kar so mogli. Če smo prisiljeni pozvati brezposelne, naj sprejmejo razmere, ki so za nje drugačne kot leta 1929, storimo to, ker jih želimo obvarovati pred poslabšanjem, ki bi bilo za njih zares tragična nesreča.

Možno je, da vam je težko to priznati. Vendar je tako in boste to v kratkem razumeli. Duh pisma, ki ste mi ga pisali pred nekaj dnevi, je še vedno moj duh in želim vam ponoviti, da se predajem v vaše roke.

Ker želim obvarovati velike mase te države resne nesreče, bom odgovoril na vse resolucije šele potem, ko izvršim svojo dolžnost, in ne poprej. Najsi bodi katerikoli nesporazum med menoj in mojimi pristaši, upam, da ste uverjeni, da bi mi bilo zelo težko prekiniti krasno soglasje, ki je vladalo doslej med nami.«

London, 2. sept. AA. Ker je ministrski svet snoči že končal razpravo o načrtu za štednjo pri državnih izdatkih, je danes pozval parlamentarne poročevalce, naj mu dajo zakonodajno obliko. Ministrski svet je davi nadaljeval razpravo o poročilu finančnega odbora in pričel proučevati davčne predloge. Kabinet je odločen izdelati čimprej in kar najskrbneje načrt za uravnovesenje drž. proračuna in ga predložiti že prihodnji teden parlamentu. Poročajo, da so ministri prav zadovoljni z dosedanjim delom in da bodo svoje načrte ohranili do predložitve v parlamentu, v največji tajnosti. O načrtu se ve le toliko, da temelji na načelu »enake žrtve« in da bo končnoveljavno spravil državni proračun v ravnotežje.

Demonstracije proti vladi

London, 2. sept. AA. V industrijskih središčih na severu so bile demonstracije brezposelnih proti vladi. Demonstracije so vprizorili in organizirali voditelji delavske stranke.

XVI. ZAGREBSKI VELESEJEM

29. VIII.—7. IX. 1931

SPLOŠNI MEDNARODNI VELIKI UZORČNI SEJEM

S SPECIELNIMI SEJMI

Stavbarstvo
Hotel - hiša - kuhinja
Prehranbena industrija
Poljedelstvo
Mala domača obrt
Razstava in sejem volne in prediva
Tekstil
Krzno in usnje
Papir
Higijenska razstava

5. in 6. IX.

RAZSTAVA DOMAČE IN SEJEM INOZEMSKE PLEMENSKE ŽIVINE

Z naprej kupljeno velesejmsko legitimacijo na jugoslovanskih železnicah in jadranskih parobrodih 50%, v sosednih državah 25—30% popusta

Krst zastave Jadranske straže

Zagreb, 2. septembra. AA. V nedeljo dne 6. septembra bo svečan krst zastave Jadranske straže, krajevni odbor II. v Zagrebu. **Kumica nove zastave bo Nj. Vel. kraljica.** Na tej proslavi bo, sodeč po dosedanjih prijavah, sodelovalo ogromno število društev, nacionalnih ustanov in državljanov iz bližnje in daljne okolice. Radi pravilne organizacije vsega slavja so povabljeni zastopniki sodelujočih društev na sejo, ki bo v četrtek dne 3. t. m. v mestni posvetovalnici v Zagrebu pod predsedstvom zagrebškega župana dr. Šrkulja.

Zagreb, 2. septembra. AA. Prometni minister je s svojim sklepom št. 71.327/31 dovolil članom Jadranske straže četrtinsko vožnjo na potovanju na proslavo posvetitve zastave Jadranske straže v Zagrebu. Popust velja za vse vlake, razen orientekspresa od vštetega 4. do 8. t. m. do Zagreba, odnosno do one postaje, kjer potniki vstopijo v posebni vlak.

Prof. Moulin obsojen

Milan, 2. sept. tg. Fašistično izjemno sodišče v varstvo države je izreklo danes razsodbo proti belgijskemu profesorju Moulinu in njegovim soobtožencem. Profesor Moulin, odvetnik Albassani in student Massi so bili obsojeni radi rovarenja vsak na dve leti ječe in se jim odtegnejo tudi državljanske častne pravice. Razen tega bo profesor Moulin po prestani kazni izgnan iz Italije. **Zelo pa se je opazilo, da je bil oproščen soobtoženec Frossati, ki je igral dvomljivo vlogo kot fašistični vohun in te vloge v procesu ni mogel zakriti.**

Tragična smrt polk. Marinopoljskega

Sofija, 2. septembra. AA. Ob obletnici velike špijonažne afere na Bolgarskem piše list »Novo vreme«:

Dne 29. avgusta je minulo leto, odkar je preminul odlični bolgarski častnik polkovnik Marinopoljski. Ta dan so ga našli obešenega v zaporu Gradalevske ceste. Polkovnika Marinopoljskega so pokopali brez vojaških časti. Na njegovo ime so vrgli blato. Kdo je ubil tega odličnega častnika? Protokoli komisije o načinu njegove smrti so prazni. Javnost ve za podrobnosti in so ji tudi znana imena krivcev. Zakaj nimajo le-ti toliko časti, da bi javno izpovedali: Mi smo ubili polkovnika Marinopoljskega. Sodite nas!

O tej aferi piše list »Zarja«: Zainteresirani krogi še vedno molče. Poročnik Krum Aleksijev je prost, Andrejev je v zaporu, toda v zaporih je dovolj mesta še za druge. Tjakaj spadajo tudi oni, ki so si to špijonažno afero izmislili in ubili bolgarskega polkovnika Marinopoljskega.

Strašna nevihta v Dalmaciji

Šibenik, 2. sept. ž. Včeraj popoldne je padal po vsej severni Dalmaciji po štirimesečni suši zopet enkrat dež, ki ga je spremljala strašna nevihta. Med nevihto je treskalo in je udarila strela v vojaško barako ter težje ranila dva stražarja. V nekaterih krajih je padala tudi toča, debela kot oreh. V okolici Strdina je toča uničila v desetih minutah 30 vagonov vina. Vinogradi so popolnoma uničeni. Medtem, ko je veter pulil stebla trt, je nevihta iste nosila v velike daljave. V vasi Rupe je odnesel vihar dva otroka, ki sta varovala prašiče.

Zeppelin v Južni Ameriki

Pernambuco, 2. septembra. AA. Semkaj je prispel zrakoplov »Grof Zeppelin«. Prispel je iz Nemčije v Južno Ameriko v 71 urah. Za to pot je potreboval 1930 leta 100 ur.

Nautilus v ledu

London, 2. sept. tg. Od »Nautilusa«, ki je obtičal v ledu, že 70 ur ni nobenih poročil. Vse zveze s podmornico so prekinjene, in sicer, kakor se domneva, radi atmosferičnih motenj.

Romunija štedi

Bukarešt, 2. sept. ž. Ministrska komisija je pričela z deli za sestavo drž. proračuna za prih. leto. »Cuventul« piše, da bo vlada zmanjšala proračun od 38 na 25 milijard lejev. Z redukcijo 13 milijard misli, da se ji bo posrečilo ravnotežje drž. gospodarstva. Finančni minister Argetoianu namerava znižati davke, da na ta način lahko omogoči plačilo vseh zaostalih davkov. Detajli o tem proračunu še niso poznani.

Prenočišča

Stanovanjski urad na glavnem kolodvoru v Ljubljani potrebuje nujno za slavnostne dni več sob, ker bo naval tujcev ogromen.

Priglasi naj se pri stanovanjskem uradu od 7 zjutraj do polnoči. Telefon št. 2720.

Španska vlada se pogaja s sveto stolico

Sveta stolica je zelo blagohotna napram republiki — Vlada se pogaja s Cerkvijo iz strahu pred naraščajočo anarhistično propagando

Madrid, 2. sept. Dnevnik »Informacion« poroča, da se je med papeževim nuncijem Tedeschinijem in špansko vlado dosegel sporazum glede novega režima ločitve Cerkve od **države v Španiji**. Nuncij je priznal, da so mnoge **določbe konkordata** iz l. 1851, ki priznavajo Cerkvi čisto nesodobne **privilegije** in so za Cerkev samo škodljive, danes **nevzdržljive. Sv. stolica** sama je le po sili razmer **trpela** take **določbe**, kakor je na primer ta, **da je kralj oziroma vlada sama imenovala ne samo šole, ampak tudi skoro vse župnike**, ki so v Španiji kraljevski patronat, tako da je škof imel svobodo samo v imenovanju redkoštevilnih vikarjev. **Preveliko je bilo tudi število kanoniških in drugih častnih cerkvenih mest, ki so se tudi podeljevala od krone** in so odtegovala veliko moči od dušnega pastirstva, ki na Španskem stoji na izredno nizki stopnji. **Sv. stolica sama rada vidi, da se vse to, kar je zelo krivo sedanjemu prekernemu položaju katoliške katoliške vere in Cerkve v Španiji, čimpreje odpravi.** Iz tega se razlaga tudi, da je nuncij oziroma sv. stolica ves čas kljub velikim izgredom proti cerkvam in samostanom ter framasonskim napadom na vero zavzemala izredno potrpežljivo stališče in se je tudi ob izgonu kardinala primasa Segure zadovoljila s protestom. **Sv. stolica hoče dokazati, da nima ničesar proti republiki kot taki in da celo želi lojalnega sodelovanja španske duhovščine z novo vlado**, ki ima na vseh straneh veliko sovražnikov, predvsem med ekstremnimi elementi levice, **pod pogojem seveda, da bo režim ločitve Cerkve od države slonel na principu dobrohotnosti in da bo preskrbljeno za zadostni verski pouk šolske mladine.** Razume se, da sv. stolica ne bo, ako se bo republika pokazala lojalno in dobrohotno, vztrajala tudi ne na onih določbah konkordata, ki odrejajo obvezno udeležbo občinskih in državnih organov pri raznih verskih sprevodih, kateri spričo zelo slabega religioznega in moralnega stanja moškega dela španskega prebivalstva itak nimajo globokega pomena. Sv. stolica upa, **da se bo katoliška Cerkev pod resnično svobodoljubnim režimom, oproščena span tradicionelnega španskega monarhističnega cezaropapizma, ki je največ kriv velikega propada verskega življenja v Španiji, na novo zaživela in razcvetela**, tako da bo kos modernim kulturnim in socialnim nalogam, ki jo čakajo.

Vlada od svoje strani se je v zadnjih dneh pokazala jako tolerantno in odjenljivo. Vzrok je v tem, da so vodilni faktorji republike uvideli, da bi takozvani kulturni boj proti Cerkvi samo pomnožil itak mnogoštevilne sovražnike republike z desne in z leve. Govori se, da se je v razgovorih med nuncijem in zastopniki vlade uredilo v principu tudi vprašanje civilnega zakona in pokopališč. Seveda ta vprašanja niso tako velikega pomena kakor ona, ki se bodo morala načeti v nadaljnjih razgovorih. Med temi vprašanji je glavno vprašanje cerkvenih redov, v katerem utegne vlada zaradi pritiska svobodomislednega centra in levice biti bolj intransigentna. Krogi, ki si žele mirnega sožitja med Cerkvijo in državo v korist republike ter javnega mira in reda, pa veliko upajo od znane spretnosti nuncija Tedeschinija, da se bo tudi to vprašanje za obe strani kolikor toliko zadovoljivo rešilo.

Da vlada išče sporazuma s Cerkvijo, je razumljivo, če pomislimo, da se sindikalistična agitacija proti meščanski republiki nikakor ni umirila, ampak postaja vedno bolj ljuta. Sindikalisti so skoraj po vsej Španiji potisnili v kot socialne demokrate, ki v javnosti nič več ne štejejo, dasi tvorijo v ustavodajni skupščini drugo najmočnejšo stranko. **Lahko se reče, da II. internacionala tudi v Španiji leži na smrtni postelji.** Sindikalisti vzdržujejo posebno štrajk telefonskih delavcev po vsej državi. V Barceloni so stavkujoči delavci zažgali avtovoz s telefonskim materijalom. V Coruni je eksplodirala bomba v poslopju telefonske direkcije in je poškodovala telefonsko centralo. **Zelo resen je položaj v Saragosi**, kjer so predvčerajšnjim orožniki zelo energično nastopili proti stavkujočim telefonskim delavcem, zaradi česar je drugega dne bil proglašen protestni generalni štrajk vsega delavstva. Demonstranti so se vnovič večkrat spopadli z orožništvom, ki je moralo množico razkropiti peš in na konjih s silo. Vse banke, uradi in trgovine so zaprte. Sindikalisti so postavili okoli mesta straže, da zabranijo kmetskemu prebivalstvu prinašati v mesto živila.

Madrid, 2. sept. ž. Papeški nuncij je imel danes ponovno razgovor s predsednikom vlade Zamoro. Pozneje je izjavil časnikarjem, da pogajanja ugodno potekajo. V političnih krogih menijo, da je dosežen popolni sporazum in da se razpravlja le še o podrobnostih.

Mobilizacija primorskih fašistov

Sušak, 2. septembra. (Izvirno.) Po poročilih, ki prihajajo z Reke, so že znane podrobnosti o pripravah mobilizacije vseh primorskih fašistov, ki se izvrši v soboto. Mobilizirani so vsi fašisti, vpisani v stranko, od 20. do 60. leta. Shajališče je pokrajina med Tagliamentom in Piavo. Prevoz čet se bo izvršil s tovornimi avtomobili. Fašistična povelja so zasebnim tvrdkam poslala vabilo, naj bi svoje avtomobile stavile na razpolago za prevoz čet. Ker se večina tvrdk na prvo vabilo ni odzvala, je milično poveljstvo razposlalo drugo vabilo. Vaje bodo trajale tri dni, to je v soboto, nedeljo in ponedeljek. Kakor poročajo iz Rima, se jih bo udeležil tudi ministrski predsednik Mussolini.

Grozen pokolj med Indi in muslimani

Hujskači so komunisti - Vse trgovine mesta Citagong izropane - Dva mrtva, okoli sto ranjenih - Plenilci in požigalci „delali" ves dan

London, 2. sept. Prvega septembra je bilo mesto Čitagong v Bengalu ves dan pozorišče klanja, plenjenja in ropanja ter požigov, ki so zelo razburili vso Indijo, čeprav je krvavih spopadov med Indi in Muslimani vajena. Toper gre za konflikt med tema dvema verama, *ki je zavzel tolike dimenzije zaradi hujskanja tajnih komunističnih organizacij, ki se zadnje čase zelo širijo po Indiji.* Namen komunistov pri tem je, da Inde in Muslimane, potem ko so medseboj zadostno obračunali, *naščuvajo proti Angležem in angleški oboroženi sili.*

Povod klanja je bil prepir med nekim muslimanskim policijskim inspektorjem in nekim indskim mladeničem, ki je naenkrat inspektorja zabodel in potem zbežal. Muslimanski poglavarji so nato takoj proglasili takozvani hartal, to je žalovanje za svojim ubitim sovernikom. *Proti volji in namenom voditeljev je muslimanska množica, pozvana na miren sprevod, začela napadati indske trgovine in pa posamezne Inde. Nato so Indci organizirali odpor in začeli plenili muslimanske trgovine.* To je bilo brez dvoma delo tajnih hujskačev.

Množica trgovin ni samo oropala, *ampak jih potem tudi zažigala*, zlasti je divjala proti trgovinam z juveli. *Mnogi trgovci so popolnoma uničeni, ker plenilci niso pustili niti košćka blaga v trgovini.* Prizadeti so vsi trgovci, bodisi muslimani ali Indi ali Angleži. *Škoda, ki jo je napravila plenilska tolpa, se ceni na več kot 200 milijonov v našem denarju.* Množica pa se je obrnila tudi proti javnim poslopjem in uradom *ter je po gotovo dobro premišljenem načrtu prerezala vse telegrafične in telefonske vode, tako da se niso mogle lokalne oblasti zmeniti niti med seboj niti z drugimi mesti v Bengaliji. Zato je tudi plenjenje in požiganje trajalo skoraj ves dan nemoteno. Tako je vse mesto preživelo ves dan v nepopisnem strahu.*

Neka kolona je poskušala tudi napasti podružnico Mahaluksni banke, ki pod indskim imenom predstavlja interese britanskih finančnikov. K sreči je banka bila zastražena od močnega oddelka policije, ki je množico vrgla nazaj. Banka ni utrpela druge škode kakor šipe, ki so vse pobite. V spopadih med Indci in muslimani ter pozneje med združeno tolpo in policijo *sta bili dve osebi ubiti, okoli 100 pa je bilo ranjenih, med njimi nek policijski nadzornik, dva policista in en vojak.*

Evropci so takoj ob početku nemirov zapustili mesto in se vršili v trdnjavah v okolici. *Proti večeru je uspelo priklicati vojaštvo, ki je napravilo takoj red.* Vse banke, javni uradi, sodišča, šole in guvernerjeva palača so močno zastražene. Oblast je tudi veliko oseb aretirala in upa, da je spravila pod ključ več voditeljev tajne propagande, ki namenoma povzroča te nemire.

Obvezno zavarovanje proti toči

Belgrad, 2. septembra. AA. Na podlagi zakona o zavarovanju proti toči z dne 10. februarja t. l. je dunavska banovina sestavila uredbo o obveznem zavarovanju posevkov in plodov proti toči na podlagi poslanih posevkov, ki naj bi jih plačali vsi lastniki oziroma obdelovalci zemlje v dunavski banovini. To uredbo je dunavska banovina predložila ministrstvu pravde v proučitev in potrditev. Cim bo uredba potrjena, bo stopila v veljavo. Vsekakor bo to še v toku sedanjega gospodarskega leta. Dunavska banovina bo na ta način prva, ki bo uvedla obvezno zavarovanje proti toči.

Italija in Francija se pogajata

Rim, 2. sept. ž. V tukajšnjih političnih krogih se ponovno trdi, da so mornariška pogajanja med Francijo in Italijo stopila v končno fazo. Ta vest še ni potrjena. »Popolo d'Italia« samo registrira vest iz Ženeve, da so se v krogih Društva narodov razširile vesti, da je francoska vlada poslala italijanski vladi noto o pomorskem vprašanju in da se je stališče Francije precej približalo italijanskemu. List pravi, da ne ve, koliko je na tem resnice. Tudi drugi italijanski listi prinašajo vesti »United Pressa«, da je francoska vlada izdala memorandum, v katerem so podani predlogi za zaključitev sporazuma o omejitvi in redukciji pomorskega oboroževanja. Listi pišejo nadalje, da je ta memorandum francoske vlade že predan italijanski vladi. Znano je, da je vest o novem francoskem memoradumu bila objavljena že v preteklem tednu, ki pa jo je pariški »Matin« demantiral. Fašistični listi ponovno pišejo, da se bodo vršila francosko-italijanska pogajanja na sestanku med italijanskim in francoskim pomorskim strokovnjakom Masigliem in Rossiem, ki se že od ponedeljka mudita v Ženevi. »Tribuna« poudarja važnost diplomatske akcije zunanjega ministra Grandija v Ženevi, ki je že konferiral s turškim zunanjim ministrom Tevfik Ruždi-bejem in bo pri tej priliki vsekakor izmenjal mišljenje tudi s francoskimi predstavniki o mornariškem vprašanju.

Ženeva, 2. septembra. Tukajšnji mednarodni politični krogi so zvedeli, da so francoske delegacije te dni izročile zastopnikom italijanske vlade spomenico, ki vsebuje nove predloge za rešitev diferenc, ki obstojajo med obema državama v vprašanju razorožitve na morju. Toda dnevna pogajanja se bodo vršila tako rednim diplomatičnim potom kakor tudi potom posebnih razgovorov v Ženevi med italijanskim ekspertom Rossom in francoskim ekspertom Massiglijem.

Dunajska vremenska napoved. Oblačno. Deloma deževno. Toplo.

Šahovski turnir na Bledu

Bled, 2. septembra.

Današnji dan je bil dan hitrih odločitev. Že do 2 je bilo končanih 6 partij, ter je bila samo partija Spielmann: Kashdan nadaljevana še popoldne.

Današnje partije je zasledovalo mnogo občinstva, med katerim je bilo tudi 17 dijakov, članov mariborskega šahovskega kluba, ki je napravil na Bled ekskurzijo. Jasno je, da tako številna publika ni mogla biti popolnoma mirna. Posebno glasni so bili mojstri, ki so končali svoje partije in potem strastno analizirali svoje izgubljene oziroma dobljene pozicije. Najbolj temperamentno je analiziral Kostić, ki je porazil Pirca. Niemcović je moral ponovno prositi za mir.

Astaloš in Vidmar sta hitro remizirala. Otvorila sta špansko igro, ki pa ni prinesla nobenemu odločilne prednosti. Z menjavo figur sta pozicijo tako poenostavila, da ne bi imelo smisla partijo še nadaljevati. Zato je bil remis že v 15 potezah.

Bogoljubov je izbral proti Maroczyju otvoritev, ki ni posebno na dobrem glasu. Maroczy je napadel takoj ob otvoritvi Bogoljubova, ki se je kmalu znašel v slabši poziciji. Končno je Maroczy dobil kmeta in kmalu nato je sledila še obupna žrtev figure od strani Bogoljubova, ki mu pa ni prinesla sadov. Maroczy je krepko privedel partijo do zmage. Tako je Maroczy, ki se je nahajal po stanju točk med zadnjimi, dobil eno partijo in s tem Bogoljubova, ki je bil dobro plasiran, potisnil nekoliko nazaj.

Veliko veselje je napravil danes Pirc Kostiću, ker je izgubil. Pirc je igral prehitro ter se je po izmenjavi vseh figur naenkrat znašel v končnici, v kateri je imel izoliranega kmeta, ki je bila izrazita slabost. Kostić je igral plašljivo in dobil ter s tem pustil Pirca na zadnjem mestu, dočim se sam zaenkrat nahaja na 6 mesta.

Izredno žilavo se je danes boril mali Flohr s silnim Aljehinom. Aljehin ni dobil iz otvoritve drugega kot nekoliko boljše postirane figure. Flohr je skrbno pazil, da si ni napravil nobene slabe točke, ker je vedel, da bi bilo sicer hitro po njem. Toda Aljehin ni odnehal ter je svojega trdovratnega nasprotnika prisilil, da si je oslabil kraljevo krilo. Ko je moral Flohr to dopustiti je kmalu odnehal in je slednjič spregledal še lepo Aljehinovo kombinacijo, radi česar je izgubil stolp. Toda tudi če bi bil to videl, bi izgubil, ker je bil pozicijsko mnogo slabši.

Colle se je branil proti Tartakoverju z Aljehinovo obrambo. Napravil je lepo kombinacijo in žrtvoval kmeta, nakar pa ni dovolj precizno nadaljeval. Svojemu nasprotniku je dopustil, da je prešel v končnico, ki je bila zanj izgubljena. Tartakover je končnico dobro igral, dobil svojo partijo ter se poslovil od zadnjega mesta na tabeli.

Niemcović je doživel danes že četrti poraz. Njega silno moti nemir, ki je bil danes posebno velik. V težki poziciji proti Stoltzu je napravil napačno kombinacijo in mladi Šved je hitro obrnil partijo v svojo korist. Zelo žilavo in lepo se je boril Kashdan proti Spielmannu, ki je radi napake Kashdanove dobil kmeta. Vsi so smatrali, da je Kashdan že izgubljen. Toda Spielmann nastale končnice ni mogel dobiti, ker so bili na deski različni tekači, kar je Kashdan virtuozno izkoristil. Partija je ostala remis.

Stanje po 8 kolu je sledeče: Aljehin 7½, Spielmann 6, Bogoljubov, Vidmar 4½, Kashdan, Kostić 4, Astaloš, Flohr, Maroczy, Stoltz in Tartakover 3½, Colle in Niemcović 3, Pirc 2½.

Jutri se vrši deveto kolo, v katerem bodo igrali: Vidmar : Spielmann, Colle : Astaloš, Niemcović : Tartakover, Pirc : Stoltz, Flohr : Kostić, Bogoljubov : Aljehin.

Nemiri v Španiji

Madrid, 2. septembra. AA. Po poročilih iz Saragose so stavkujoči delavci postavili barikado iz miz in klopi in obmetavali redarstvo s kamenjem. Mnogo redarjev je hudo ali lažje ranjenih. Po kratki borbi pa so redarji razpršili manifestante in aretirali veliko število izgrednikov.

Haag, 2. septembra. AA. Stalno mednarodno sodišče bo imelo v soboto, 5. septembra javno sejo in na njej razglasilo razsodbo o načrtu carinske zveze med Avstrijo in Nemčijo.

Madrid, 2. septembra. AA. Po poročilu iz Medelline je predsednik tamošnje delavske zveze zaprosil predsednika španske vlade naj takoj pošlje pomoč, ker bo sicer oddelek komunistov vdrl v Cordovo. Telefonske zveze z Medellino so prekinjene.

6 generalov v ječi

Madrid, 2. septembra. AA. Na zahtevo parlamentarnega odbora, ki je preiskal, kakšna krivda zadene razne člane bivšega španskega direktorija, je vlada dala prijeti 6 generalov in jih internirati v vojaških zaporih.

Izvoz iz Slovenije

Zbornica za TOI v Ljubljani je za zborovanje gospodarskih zbornic v Belgradu pripravila podatke o prognozi izvoza s področja naše banovine v dobi od 1. septembra 1931 do 31. avgusta 1932. To prognozo je sestavila zbornica na podlagi obsežno izvedene ankete.

Uvodoma ugotavlja zbornica, da vlada v izvozni trgovini negotovost. Vsak trenutek lahko pridejo iznenadenja, ki so zlasti na dnevnem redu v srednje evropskih državah. Izredni gospodarski ukrepi zaradi vsesplošne krize vplivajo na ugodno trgovino držav in trgovske pogodbe v tem oziru nam ne dajejo dovolj zaščite.

Posledice so za naš izvoz dvojne: zmanjšujejo se količine izvoza in krči se izkupiček za prodano blago. Producent mora prodajati po izredno nizkih cenah in nima skoraj nobenega haska od prodaje. Vsekakor nam je v bodoči sezoni računati z manjšim izvozom kakor doslej. Nazadovanje varira po posameznih panogah od 20 do 50%, le par panog pričakuje, da bo izvoz ostal na letošnji višini. Izvozno trgovino pa kvari veliko število nepotrebnih posrednikov in bi bilo umestno, da se čimprej izvede sindikalna organizacija izvozne trgovine. V kolikor se sploh more vnaprej kaj ugotoviti, je položaj sledeč:

Slovenija izvaža otrobe in krmilno moko (400 vagonov za 4 milj.). Letina fižola zaradi vrečine ni posebno zadovoljiva, posebno na Gorenjskem ne. Tudi so izgledi na ceno v izvozu zaradi nizkih ponudb iz drugih držav slabi in se računa z nadaljnjim padcem cen. (Cenitev izvoza je 70 vagonov za 1.5 milj.). Na krompir je zadnje deževje ugodno vplivalo ter se računa, da bo kvalitativno letina dobro uspela. Od svojega prebitka bo Slovenija lahko izvozila večje količine v južne kraje in Italijo. Izvoz sadja cenijo 200 vagonov svežih sliv, 2000 vagonov namiznih jabolk in 500 vagonov moštnih jabolk. Posebno dobro je rodilo sadje v ljutomerskem in ptujskem okraju, ob regaški železnici in v Savinjski dolini. Konkurenca pa bo našemu izvozu velika. Vrednost izvoza sadja cenijo na 50 milj. Din, ker bodo cene v splošnem nižje kot lani. Orehi bodo dali prav dober pridelek. Izvoz cenijo na 100 vagonov za 6.5 milj. Vinska trgatev bo, kolikor se sedaj da presoditi po množini večja, kvalitetno pa slabša. Zaradi velikih zalog vina je nastopil padec cen. Po sedanjem stanju sodeč, se bodo prodajala prvovrstna sortirana vina pa 4—8 Din za izvoz, mešana 3 Din in ceneje. Obremenitev vina po notranjih davščinah dosega že 100% nabavne cene blaga. Treba bi bilo povečati izvozno premijo.

Zaradi slabe krmne letine bodo živinorejci morali zmanjšati stanje živine. Za izvoz ne kaže dobro kljub novim pogodbam z Avstrijo in ČSR. Važno bi bilo, da se doseže otvoritev direktnega izvoza v Francijo. Za našo živinorejo je važno, da se po predlogih zbornice zagotovi neoviran izvoz ter odpravijo težke takse. Eksport kranjskih klobas se bo skrčil. O izvozu mleka, skute, smetane in sira ni več govora. Izvoz jaje na sever je zelo popustil. Najvažnejši trg je postala Italija. Izvoz nazaduje zaradi slabe kakovosti blaga in pomanjkanja kontrole kvalitete. Cene so v izvozu padle na 720 do 800 Din za zaboj. Najnesigurnejši kupec je Nemčija. Izvozne količine kožuhovine so letos zaradi blage zime znatno manjše, cene pa so padle.

Za les pride v prvi vrsti v poštev Italija. Naša lesna produkcija se še ni dovolj prilagodila zahtevam prekomorskih tržič in polovica produkcije se sploh ne da drugje prodati, kakor v Italiji. Deloma je naša pozicija posebej prilagodena italijanskim zahtevam, deloma pa je izdelava pomanjkljiva in tako blago vzame le Italija. Sem spadajo predvsem tesani tramovi. (12.000 vagonov letno.) Izvoz rezanega lesa bo ostal na lanski višini. Pri izvozu drv se pričakuje izboljšanje, ker je bila letos produkcija manjša. Industrija upognjenega pohištva beleži veliko padanje izvoza. Dravsko dolino, ki izvaža mnogo lesa na Madjarsko, zadevajo težko madjarske devizne in valutne odredbe. Izvoz rezanega lesa in lesnih izdelkov v pristanišča Sredozemskega morja je silno otežkočen zaradi romunske in v manjši meri ruske konkurence. Vedno jasneje postaja, da izgublja Jugoslavija svoja stara tržišča, kar je usodnejše od same krize. Organizacija izvoza je pri nas pomanjkljiva in žal vsa prizadevanja v svrho organiziranja produkcije in skupnega izvoza niso imela uspeha. Izvoz strojilnih ekstraktov bo nazadoval. Industrija umetnih gnojil je popolnoma ustavila izvoz. Industrija aluminijevih polfabrikatov izvaža aluminijev oksid in aluminijev hidrat (5000 ton za 14 milj.). Računati je nadalje na izvoz kleja za 7.8 milj. in 5000 ton kostne moke za 2,4 milj. Din. Železna industrija pričakuje, da bo mogla izvoz svojih specialnih izdelkov vzdržati na svoji dosedanji višini. Glede izvoza elektrod in anod je položaj zelo negotov. Industrija bučnega olja je prizadeta radi uvedbe kontrolnih taks, katerim so se pridružile v zadnjem mesecu uvozne carine na bučno semenje. V Avstriji, ki je glavno tržišče za bučno olje, je ostal položaj neizpremenjen. Industrija lanenega olja je zaradi uvedbe kontrolnih taks ustavila obratovanje za izvoz. Cinka bomo izvozili 3000 ton za 12 milj. Cene so kalastrofalno nizke. Papirna industrija se bori s težko inozemsko konkurenco in bo izvoz dosegel komaj polovico lanske količine. Večina domačih podjetij je opustila izvoz in reducirala produkcijo. Izvoz lepenke bo kljub povečanju konkurence ostal na lanski višini. Steklarska industrija izvaža na Madjarsko, v Orijentu pa ji konkurirajo Rusi. Slamnikarska in klobučarska industrija je v zadnjih letih izgubila tržišča. Hmeljska letina je kvalitativno odlična. Od pridelka 750 ton gre v izvoz 98%. Industrija emajlirane posode računa z nazadovanjem izvoza. Usnjarska industrija je omejila proizvodnjo in se tudi v izvozu udejstvuje samo v majhnih količinah. Poljska, ki pride doslej največ v poštev, je odpadla. Izvoz svinjskih kož je takorekoč skoraj povsem prenehal. Izvoz premoga je ostal na lanskoletni višini. Izvoz svinca trpi zaradi velikega padca cen.

Čehi premagali Italijane

Dunaj, 2. sept. tg. Pred 23.000 gledalci je bila danes nogometna tekma med Juventusom iz Turina in praško Sparto. Sparta je zmagala s 3:2 (1:1).

Poslano.

POKRITJE s „SALONIT"

azbestno-cementnim škriljem izvršujemo do nadaljnega z ozirom na splošno denarno krizo proti primernemu dolgoročnemu odplačilu, tako da s tem omogočimo vsakomur nabavo te vrste izredno trpežne, ognjavarne in lahke kritine.

Vsa pojasnila in proračune na podlagi nam poslanih skic dajemo brezplačno.

„ALPEKO" trgovsko-industrijska družba **LJUBLJANA**

MASARYKOVA CESTA 23. — Telefon 29